

„Eko-Szkoła dookoła”

Aktywna edukacja ekologiczna na Zielonych Szlakach Greenways

Rozwój dziecka w kontakcie z przyrodą pozwala na obudzenie w nim intuicyjnego wycucia funkcjonowania w zgodzie ze światem flory i fauny. Kadra dydaktyczna pokazując wzorce zachowania, pozwala dziecku na osobiste odkrywanie świata przyrody. Nabiera ono wrażliwości na cierpienie zwierząt oraz systematyczności w pielęgnacji roślin. Uczy się wyrzucania odpadów do odpowiednich pojemników. Zdarza się, że dziecko edukuje innych. Następnie przechodzi przez program edukacyjny z zakresu przyrody, biologii, geografii uzupełnia interdyscyplinarną wiedzę dot. ekologii. Dodatkowa edukacja proekologiczna pobudza świadomość ekologiczną. Wyrobione, zaakceptowane i zrozumiane nawyki oszczędzania wody i energii, czy wyrzucania odpadów do koszy pozostają, a później wysoko procentują m.in. dobrym przykładem własnym i wpływem na inne osoby w domu lub w miejscu pracy. Program Eco-Schools łącząc naukę oraz działania w spójną całość staje się idealną metodą krzewienia „zdrowej“ postawy proekologicznej. Pomaga nauczać świadomego podejmowania decyzji z uwzględnieniem aspektów ekologicznych (np. czy produkt jest biodegradowalny, nadaje się do recyklingu).

Auditor

Jestem auditorem środowiskowym działającym w ramach programu „Eco-Schools”. Eco-Schools to program pomocy w zarządzaniu ochroną środowiska w placówkach edukacyjnych i kulturowych. Celem programu jest wsparcie w szerzeniu postawy proekologicznej, wrażliwości na piękno przyrody oraz poprawa infrastruktury obiektów dydaktycznych i kulturowych. Program ten skierowany jest dla placówek oświatowych oraz kulturowych, chętnych do szerzenia edukacji ekologicznej, czyli do przedszkoli, szkół podstawowych,

gimnazjów, szkół średnich, ośrodków wychowawczych, ośrodków specjalnych, domów kultury, które chciałyby w sposób znaczący wpływać na poprawę działań środowiskowych w regionie.

Wzięcie udziału w programie jest bardzo proste, a przystąpienie do programu jest bezpłatne! Należy najpierw zebrać grupę osób do prowadzenia działań. W grupie tej najczęściej (lecz nie koniecznie) są 2-3 nauczyciele przyrody, biologii, geografii. W przedszkolach i innych ośrodkach do grupy tej należą zainteresowani pracownicy placówki. Ważne jest, by pracownicy byli przekonani o słuszności inicjatywy. Następnie należy zarejestrować się na stronie: www.ekoszkola.pl/wizytowki. Wskazane jest, aby w ramach działań ekologicznych przeprowadzić np. z młodzieżą z koła przyrodniczego audit ekologiczny. Celem przeglądu jest analiza postępowania z odpadami, wodą i energią, podsumowanie dotychczasowych osiągnięć oraz znalezienie punktów do dalszego doskonalenia. Uczniowie wraz z nauczycielami mogą wspólnie stworzyć kodeks ekologiczny- nazywany często Kodeksem Młodego Ekologa. Powinien on zawierać zbiór zasad postępowania przyjazny środowisku. Wśród punktów takiego kodeksu można znaleźć informacje dotyczące m.in. wyrzucania odpadów do koszy, oszczędzania wody i prądu, poszanowania flory i fauny oraz popularyzacji ekologicznych środków transportu. Kodeks ekologiczny może przybrać dowolną formę dostosowaną do wieku i predyspozycji wychowanków. Popularnym pomysłem jest stworzenie kodeksu ekologicznego w postaci drzewka, gdzie na liściach zamieszczone są kolejne punkty kodeksu. W starszych grupach kodeks ten może mieć postać gazetki ściennej lub plakatu. Należy zadbać o odpowiednią jego wizualizację, czyli umieścić w miejscu widocznym dla odbiorców (dzieci i młodzieży). Zatem ważna jest zarówno treść jak i forma oraz umiejscowienie kodeksu.

Audit zewnętrzny jest kluczowym elementem działań podjętych przez współpracujące strony w celu wykazania zgodności auditowanego do przyznania mu adekwatnego certyfikatu. W

programie „Eco-Schools” można otrzymać dwa certyfikaty: Zieloną Flagę (ZF) lub Lokalne Centrum Aktywności Ekologicznej (LCAE). Dokładne różnice pomiędzy certyfikatami można odnaleźć na: <http://www.fpds.pl/ekocertyfikaty/pl/kryteria-certyfikatu-lcae-i-zielonej-flagi>.

Auditor środowiskowy działający w ramach programu „Eco-Schools” przeprowadza przeglądy środowiskowe w przedszkolach, szkołach, ośrodkach wychowawczych i innych placówkach edukacyjnych i kulturowych. Do obowiązków audytora należy: kontakt ze zgłoszonymi placówkami, przeprowadzenie auditu środowiskowego, przedstawienie rekomendacji i sporządzenie raportu poauditowego.

Jako auditor dostaję listę aplikantów i razem z przełożonym ustalamy harmonogram na tydzień. Staramy się, by każda szkoła otrzymała informację o audicie minimalnie tydzień przed proponowaną wizytą. Wykonujemy telefon do osoby zgłoszonej do kontaktu, a następnie przesyłam potwierdzenie spotkania drogą mailową. Do listu dołączam formularz z listą pytań, na podstawie którego będzie prowadzona rozmowa. Osobiście w sezonie zimowym zaczynałam audyty od wtorku, żeby uniknąć nieodśnieżonych dróg i zatorów śnieżnych. Przyjazd na czas jest dla nas ważny ponieważ rozumiemy, że w szkołach Państwo cenią sobie każdą minutę i po prostu mają go mało. Osobą, która odbywa rozmowę z auditorem jest najczęściej pracownik placówki, który wyznaczony jest jako osoba do kontaktu. Często bywa to nauczyciel przyrody, biologii, geografii lub pracownik zainteresowany zagadnieniami ekologii i edukacji, czasami dyrekcja lub pracownik administracyjny.

Zdjęcie: Podczas przeglądu środowiskowego w Szkole Podstawowej w Hartowcu z Panem Dyrektorem Bogusławem Łukwińskim.

Przeгляд środowiskowy trwa około godziny, podczas której zajmujemy się wspólnie uzupełnieniem formularza z auditu oraz wizytacją szkoły. Ważnym czynnikiem ciągłego doskonalenia pracy auditorów jest umiejętność zadawania trafnych i uzasadnionych pytań. Zakres zagadnień poruszanych podczas rozmowy dotyczy: zarządzania zasobami (wodą, energią elektryczną i ciepłą), zarządzania infrastrukturą placówki, zarządzaniem odpadami, prowadzoną edukacją ekologiczną. Zostaje również przeanalizowana dokumentacja dotycząca m.in. pomiarów natężenia światła, instalacji ściekowej i wentylacji.

Przed auditem warto przygotować sobie informacje dot. zużycia energii i wody, ilości oddawanych odpadów, przy czym należy pamiętać, że informacje te podajemy w skali roku. Podczas auditu omawiane zagadnienia traktuję w sposób procesowy. Przykładem może być zarządzanie odpadami. Należy wymienić wszystkie kategorie odpadów, np. tworzywo sztuczne, szkło, papier, ZSEE i baterie. Podać potencjalne miejsca ich użytkowania, np. papier pochodzący z administracji, czy papier do ksera w bibliotece, a następnie podać

wszystkie drogi wyjścia, np. zużyty papier kancelaryjny wyrzucany jest do kontenera na papier odbieranego raz w tygodniu przez firmę Alba Dolnośląskie.

Podczas przeglądu warto wspomnieć, że placówka położona jest w sąsiedztwie parku, lasu, łąki, ścieżki pieszej lub rowerowej. A może na terenie szkoły zasadzono niedawno pas drzew i krzewów lub za szkołą znajduje się ogród albo własny kompostownik?

Cieszy jak po wykonaniu termomodernizacji i wymianie stolarki okiennej oraz źródła ogrzewania z węglowego na gazowe, placówki zużywają znacznie mniej bardziej szkodliwych nośników energii takich jak koks i emitują do atmosfery mniejsze ilości CO₂ oraz pyłów. Koszty ogrzewania także ulegają wówczas zmniejszeniu, więc uzyskane oszczędności placówki wykorzystują np. na zakup energooszczędnych żarówek.

Jeśli chodzi o zaangażowanie młodych zasada jest prosta- im więcej skutecznych działań ekologicznych tym lepiej. Efektywne działanie to takie, którego wynik w krótkim lub długim dystansie jest zmaterializowany, a samo działanie przyjmuje się i jeśli jest potrzeba bywa powtarzane.

Ekologia może być twórcza! Do pomysłów chętnie wykorzystywanych przez szkoły należą m.in. pokaz mody ekologicznej z wcześniej wykonanych strojów, czy kiermasze ozdób z odzysku. Wydarzenia takie poprzedzone są, np. projektowaniem strojów, czy wykonywaniem ozdób świątecznych. Zatem rozwijanie aktywności twórczej można połączyć z wykorzystaniem materiałów odpadowych.

Placówki często pomagają zwierzętom leśnym i udomowionym. Niektóre akcje jak dokarmianie ptaków na zimę są akcjami sezonowymi. Wówczas ptakom buduje się karmniki i cały czas dba, by miały odpowiednią ilość prosa. Z kolei warto zwrócić uwagę na to, że pomoc zwierzętom z lokalnych schronisk powinna mieć wymiar raczej całoroczny. Co więcej, zwierzęta w schronisku szczególnie zimą potrzebują specjalnej opieki i pożywienia.

Zarządzanie edukacją ekologiczną to proces ciągły. Bezustannie powstają nowe możliwości edukacyjne i techniczne. Z kolei praca nad ekologicznym wizerunkiem i tożsamością placówki daje efekty, dlatego niesamowicie cieszy, że coraz więcej szkół, przedszkoli, ośrodków kultury i innych przystępuje do tego programu.

Podsumowanie

Kształtowanie wśród dzieci i młodzieży nawyków proekologicznych w życiu codziennym pozwala wierzyć, że robimy wszystko co w naszej mocy, aby przyszłe pokolenia Europejczyków szanowały dostępne zasoby naturalne. Zdobyte w wieku przedszkolnym przyzwyczajenia należy kontynuować na kolejnych etapach edukacji, nie zapominając, o tym, że nie otrzymaliśmy Ziemi w spadku od naszych przodków, ale pożyczyliśmy ją od przyszłych pokoleń.

Anna Murzynowska